

— Spis treści —

Od autora	9
-----------------	---

Wprowadzenie 1

Pedagogika specjalna w procesie zmiany – od <i>Historii szaleństwa</i> Michela Foucaulta do <i>Końca człowieka</i> Francisa Fukuyamy	13
---	----

• pytanie o potencjał transformacyjny pedagogiki specjalnej • zmiany w europejskiej i polskiej pedagogice specjalnej • od niechcianych szaleńców po eugenikę luksusu i postępu – ważne pytania na bliższą i dalszą przyszłość •

Wprowadzenie 2

Ku paradygmatyczności dyscyplin naukowych	21
---	----

• wokół teorii Thomasa S. Kuhna – kłopot z paradygmatami w naukach społecznych • konsensus paradygmatyczny • paradygmaty w pedagogice • uspołecznienie paradygmatu • ryzyko fundamentalizmu paradygmatycznego • po co pedagogice wielość paradygmatów? •

Część 1

Tło przeobrażeń paradygmatycznych związanych z niepełnosprawnością

Rozdział 1

Rehabilitacja człowieka niepełnosprawnego	45
---	----

• rewalidacja – rehabilitacja • ewolucja filozofii rewalidacyjnej • polskie zmiany „od góry” i „od dołu” • opieka w dorosłości jako „odkrycie rewalidacyjne” XXI wieku • pomiędzy teorią a praktyką rewalidacyjną • rehabilitacja kontra nauka • od instrumentalizmu rewalidacyjnego ku rehabilitacji funkcjonalnej •

Rozdział 2

Szkoła w dynamicznej fazie przejścia – zaniechania i absurdy	57
--	----

• w cieniu transformacji ustrojowej • problemy zmian w środowisku nauczycielskim • nauczyciel – ofiara patologii akademickiej? • o oświacie z urzędu • niefortunność reform • dydaktyka „na usługach” • profesjonalizacja niekompetencji •

Rozdział 3	
Dziecko niepełnosprawne w integracji szkolnej	67
• aktualizacja pojęcia integracji szkolnej • podstawy zmiany koncepcji edukacyjnej dzieci niepełnosprawnych • rekonstrukcja koncepcji ochronnych • zarys reformy szkolnictwa specjalnego w Polsce • powrót do nierozwiązanych dylematów • instrumentalizm dydaktyczny w pedagogice specjalnej •	
Rozdział 4	
Wychowanie – pedagogika specjalna w odwrocie?	79
• czy mamy kryzys wychowania? • media – niebezpieczny sprzymierzeniec w wychowaniu • specyfika wychowania po wielkiej zmianie • szkoła a kryzys wychowania • wychowanie a nauczanie • wychowanie w pedagogice specjalnej – specyfika i pochodne kryzysu • dziecko niepełnosprawne w procesie wychowania – błędy zaniechania •	
Część 2	
Pedagogika specjalna i ryzyko paradygmatycznych uzgodnień	
Rozdział 1	
Terminologiczna reprezentacja paradygmatów pedagogiki specjalnej	95
• pojęcia a paradygmaty • obieg pojęć naznaczających • dziecko specjalnej troski • upośledzenie umysłowe • umysł kontra intelekt • terminologia a reprezentacja paradygmatu – uwagi końcowe •	
Rozdział 2	
Zdiagnozowana odmienność jako podłoże konstrukcyjne paradygmatu	105
• diagnoza jako reprezentacja paradygmatu • diagnostyczne dylematy • diagnoza niepełnosprawności w pedagogice specjalnej •	
Rozdział 3	
Paradygmaty a uzgodnienia społeczne na temat niepełnosprawności	109
• paradygmaty a obiektywizacja wiedzy potocznej • stereotyp niepełnosprawności • inny w środowisku – hipoteza „złotego podziału” • tło i figura – społeczna lokalizacja niepełnosprawności • przeciwdziałanie stygmatyzacji •	

Rozdział 4**Ryzyko konstruowania wiedzy o osobach niepełnosprawnych
w pedagogice specjalnej 117**

• upośledzona dorosłość – wątki zaniedbane • instytucjonalne ujednolicenie dorosłości • infantylizacja jako silne uzgodnienie paradygmatyczne • niepełnosprawność i specjaliści • koniec dyskryminacji podpartej naukową argumentacją? • paradygmatyczne konsekwencje uzgodnień •

Część 3**Paradygmaty pedagogiki specjalnej****Rozdział 1****Paradygmatyczne poszukiwania w pedagogice specjalnej 135**

• od praktyki do nauki • w poszukiwaniu pierwszego paradygmatu • trudności identyfikacji paradygmatycznej • uwagi do koncepcji paradygmatów Ireny Obuchowskiej •

Rozdział 2**Paradygmatyczne dezaktualizacje – biologizm i rehabilitacja 143**

• dlaczego dezaktualizacja? • medyczny rodowód pedagogiki specjalnej • biologizm a społeczne postrzeganie niepełnosprawności • ukryta doktryna PRL • nowoczesny powrót do medykalizacji? • dlaczego paradygmat biologiczny był szkodliwy • od biologizmu ku paradygmatowi rehabilitacyjnemu • następstwa dominacji filozofii rewalidacyjnej •

Rozdział 3**Paradygmatyczny kłopot z integracją 153**

• od postulatu do paradygmatu integracyjnego • specyfika zmiany paradygmatycznej a integracja • konsekwencje przyjętego paradygmatu – modele integracji • słuszna koncepcja – niesłuszne interpretacje? • integracja jako źródło dominacji i selekcji społecznej • jeśli nie paradygmat, to co z tą integracją? •

Rozdział 4**Paradygmatyczne aktualizacje w pedagogice specjalnej 167****4.1. Paradygmat humanistyczny i jego pochodne 167**

• istota paradygmatu humanistycznego • źródła oporu wobec paradygmatu humanistycznego w pedagogice specjalnej • przesłanki zmiany humanistycznej w pedagogice specjalnej • paradygmat humanistyczny w pedagogice specjalnej i jego konsekwencje •

4.2. Paradygmat społeczny niepełnosprawności 183

• istota społecznego paradygmatu niepełnosprawności • humanistyczny rodowód modelu niepełnosprawności • pomiędzy paradygmatem a modelem • następstwa społecznego paradygmatu niepełnosprawności •

4.3. Paradygmat normalizacji środowiska 189

• wątpliwości pojęciowe normy i normalności • niepełnosprawność – ryzyko zakwalifikowania do grupy „nienormalnych” • norma w działaniach pedagogiki specjalnej • trudne początki procesu normalizacyjnego w Polsce • istota paradygmatu normalizacyjnego i jego konsekwencje •

4.4. Paradygmat emancypacyjny (podmiotowości i autonomii) 198

• od „przedmiotowości” do podmiotowości osoby niepełnosprawnej • autonomia i jej ponowne odkrycie • od autonomii i podmiotowości do specjalnej pedagogiki emancypacyjnej • ku paradygmatowi emancypacyjnemu •

Zakończenie

Pedagogika specjalna w zmianie paradygmatycznej 211

• zmiana zmianie nierówna • pomiędzy tradycjonalizmem a humanizmem • co zmieniają paradygmaty w pedagogice specjalnej? •

Bibliografia 217